

ΚΡΙΜΑΙΑ

Η αδελφή της Κύπρου στη ΜΑΥΡΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

● Του Κυριάκου Κοφτερού

Επιθεωρητή Πλοίων - Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας

Η χερσόνησος της Κριμαίας βρίσκεται στη Μαύρη Θάλασσα. Πολιτικά είναι αυτόνομη Δημοκρατία και υπάγεται στην Ουκρανία. Αν και γνωστή για τα παραλιακά της θέρετρα με μεσογειακό κλίμα, τα τελευταία χρόνια αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία για τον πολιτιστικό της πλούτο και σαν χώρα επιχειρήσεων και επενδύσεων. Κατοικείται από Ουκρανούς και Ρώσους, τη μειονότητα των Τατάρων (μουσουλμάνοι) και σε μικρότερα ποσοστά Ελλήνων, Αρμενίων και Εβραίων. Ξεχωρίζει για τις φυσικές της ομορφιές στα παράλια και την ενδοχώρα και την εκπληκτικά πλούσια Ιστορία της που αποτυπώνεται σε αναρίθμητα μνημεία διαφόρων πολιτισμών που πέρασαν από τα εδάφη της.

Η ύπαρξη Ελλήνων στην Κριμαία χάνεται στα μυθικά χρόνια που ήταν γνωστή σαν Ταυρίδα και συνεχίζεται ασταμάτητα σε όλες τις ιστορικές περιόδους ως σήμερα. Έζησαν τη ρωμαϊκή και βυζαντινή εποχή, την ταταρική και οθωμανική κατοχή, ως τα χρόνια της Μεγάλης Αικατερίνης, οπότε ο ελληνικός πληθυσμός μετακινήθηκε στην Αζοφική θάλασσα όπου ίδρυσαν τη Μαριούπολη και τις γύρω κοινότητες (σήμερα οι ελληνικής καταγωγής Ουκρανοί υπολογίζονται σε 250.000). Ταυτόχρονα η δυναμική αυτοκράτειρα ενεθάρρυνε την εγκατάσταση Ελλή-

νων από την τότε Οθωμανική Αυτοκρατορία, που ανέπτυξαν το εμπόριο και τη βιοτεχνία, τη ναυτιλία και την αλιεία. Στους διωγμούς επί Στάλιν μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο, παρά τη συμμετοχή τους στην αντίσταση εναντίον της γερμανικής κατοχής, οι Έλληνες και άλλες «ύποπτες» εθνότητες απομακρύνθηκαν από τη Μαύρη Θάλασσα στα Ουράλια, το Ουζμπεκιστάν και το Καζακιστάν. Τα ίχνη της ελληνικής παρουσίας βρίσκονται παντού, στα τοπωνύμια, τα ερείπια αρχαίων πόλεων, τα βυζαντινά μνημεία και τις εκκλησίες, τα κοιμητήρια εγκαταλειμμένων χωριών, τις λαϊκές παραδόσεις και τον δραστήριο ελληνικό πληθυσμό που ξαναβρίσκει την ταυτότητά του μετά από δεκαετίες σιωπής και απαγορεύσεων. Η ελληνική γλώσσα διδάσκεται σε σχολεία σαν δεύτερη γλώσσα επιλογής και στα Πανεπιστήμια Συμφερούπολης και Μαριούπολης λειτουργεί Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας.

Το Τσερνοπόλιε είναι ένα από τα χωριά της Κριμαίας με πληθυσμό ελληνικής καταγωγής. Οι κάτοικοι ήλθαν τον 19ο αιώνα από την περιοχή των Σαράντα Εκκλησιών Θράκης (σήμερα στην Τουρκική επικράτεια) φέρνοντας μαζί τους τη γλώσσα και τα έθιμά τους καθώς και τη θρακική πανάρχαια παράδοση της πυροβολίας. Η πυροβολία γινόταν στη γιορτή

των αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης όπως γίνεται ακόμα στην Ελλάδα από πρόσφυγες της Ανατολικής και Βόρειας Θράκης, μέχρι που ατόνησε στα χρόνια της εξορίας στα Ουράλια (1944-1968). Η γιορτή των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης έγινε και φέτος στο Τσερνοπόλιε με αγρυπνία με τραγούδια της Θράκης, λειτουργία στην ομώνυμη εκκλησία και ακολούθως λιτανεία και μετάβαση στο αγίασμα. Η μέρα συνεχίζεται στο πάρκο του χωριού με απαγγελίες, τραγούδια και χορούς της Θράκης, της Μακεδονίας και της Ηπείρου καθώς και χορούς της Ρωσίας, της Ουκρανίας και των Τατάρων. Η γιορτή έχει απήχηση σε όλη την Κριμαία μέχρι και τη Μαριούπολη και Οδησό. Εκεί γνωρίσαμε Έλληνες από τη Συμφερούπολη, τη Θεοδοσία, το Κέρτς, το Στάρε Κριμ και τη Σεβαστούπολη με τον σύλλογο «Ελευθερία», γραμμένο στο κυριλλικό αλφάβητο «ЭЛЕВТЕРИЯ». Προς τιμήν της Κύπρου οι μαθητές απήγγειλαν το ποίημα «Προορισμός», που γράφτηκε από θρακιώτη ποιητή για την Κύπρο. Σ' αυτό το περιβάλλον ανάμεσα σε Έλληνες της Μαύρης Θάλασσας, Ρώσους, Ουκρανούς και Τατάρους συνειδητοποιείς αυτό που συχνά λέγεται, ότι στη διαδρομή της ιστορίας της η Ελλάδα υπήρξε κυρίως ιδέα, πολιτισμός και διάλογος και κατά πολύ λιγότερο σύνορα και επικράτειες.

«Εμείς Ρωμαίοι είμαστε», θα σου πούν, εκφράζοντας έτσι το ιστορικό βάθος της βυζαντινής τους καταγωγής.

Για την Κύπρο η Κριμαία αποτελεί παράδειγμα η ειρηνική και δημιουργική συνύπαρξη των διαφόρων εθνοτήτων που αναφέραμε πιο πάνω, στα σχολεία και την καθημερινή ζωή. Η τοπική κυβέρνηση οργανώνει, κυρίως για τα σχολεία, προγράμματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και εκπαίδευσης στην ανοχή και τον σεβασμό με προβολή του εθνογραφικού πλούτου της χώρας και σύγχρονες μεθόδους προσέγγισης των θεμάτων συνύπαρξης. Στο ίδιο πνεύμα, το Εθνογραφικό Μουσείο Κριμαίας στην πρωτεύουσα Συμφερούπολη, μικρό αλλά περιεκτικό, παρουσιάζει όλες τις εθνότητες που ζούν στη χώρα. Και είναι άξιο περιέργειας πως στην Κύπρο με τα πολλά εθνογραφικά μουσεία που με αγάπη ιδρύθηκαν τα τελευταία χρόνια, δεν έγινε και ένα κοινό μουσείο όπου να συνομιλούν στην ίδια στέγη ο πλούτος της παράδοσης των Ελληνοκυπρίων, Τουρκοκυπρίων, Μαρωνιτών, Λατίνων και Αρμενίων, κάτι απαραίτητο για σκοπούς

παιδείας και ανάδειξης των ιδανικών της ειρηνικής συνύπαρξης.

Εκτός από την πρωτεύουσα Συμφερούπολη άλλες πόλεις είναι το μυθικό Κέρτς με τον Κιμέριο Βόσπορο, η Θεοδοσία του ζωγράφου της θαλασσογραφίας Ιβάν Αϊβαζόφσκι, η Σεβαστούπολη του ηρωικού ναυτικού, η γνωστή μας κοσμοπολίτικη Γιάλτα (από τη λέξη «γιαλίτα» = γιαλός στην ελληνική διάλεκτο της Κριμαίας) και η Ευπατορία των πολλών πολιτισμών. Ένα θετικό στοιχείο που άφησε η σοβιετική εποχή είναι ο καλός πολεοδομικός σχεδιασμός, σε αντίθεση με τις δικές μας πόλεις της πολεοδομικής ακαταστασίας. Το σκηνικό των πόλεων της Ουκρανίας δείχνει πνευματική αρχοντιά, της Κύπρου πνευματική φτώχεια. Στο αραβοπερσικής αρχιτεκτονικής παλάτι των Τατάρων Μπαχτοί Σεράϊ υπάρχουν κεντητά που τα ονομάζουν «Κίπρις», δηλαδή Κύπρος, και πράγματι

είναι γνωστό ότι τα κεντήματα της Κύπρου ήταν τότε γνωστά σε όλα τα εμπορικά κέντρα εκείνης της εποχής, πριν 5 αιώνες.

Μεταξύ Κύπρου και Κριμαίας υπάρχει οικονομική συνεργασία. Οι δύο χώρες βρίσκονται σε πορεία ανάπτυξης και προσαρμογής στο σύγχρονο περιβάλλον. Η Κύπρος, αν και μοιάζει απόλυτο, είναι

η τρίτη χώρα σε επενδύσεις στην Κριμαία, μετά τη Ρωσία και τη Γερμανία.

Οι ομοιότητες Κύπρου – Κριμαίας καταπλήσσουν. Και οι δύο χώρες υπήρξαν και εξακολουθούν να είναι πεδία διεθνών ανταγωνισμών και συγκρούσεων αλλά και διαλόγου και συνάντησης πολιτισμών. Οι δύο χώρες συναγωνίζονται σε φυσικές ομορφιές, θρύλους και ιστορικό βάθος. Η Αφροδίτη και η Ιφιγένεια, η αρχαία Χερσόνησος και η Σαλαμίνα. Τα αρχαία θέατρα της Κύπρου και τα νεοκλασικά θέατρα της Κριμαίας. Τα κάστρα του Πενταδακτύλου και τα κάστρα των Θεοδώρων - τα τελευταία βυζαντινά όχυρα που άντεξαν ως το 1475, μετά και από την Τραπεζούντα των Κομνηνών. Ο απόστολος Βαρνάβας ιδρυτής της εκκλησίας της Κύπρου και ο σύγχρονος άγιος της Κριμαίας Λουκάς που γιορτάζουν την ίδια μέρα. Έλληνες, Κιμέριοι και Σκύθες, Βυζαντινοί και Σλάβοι, Τάταροι και Οθωμανοί, Ενετοί και Γενουάτες, Καραΐνοι Εβραίοι και Αρμένιοι. Δε θα ήταν υπερβολικό να λεχθεί ότι στη Μαύρη Θάλασσα η Κύπρος έχει μια αδελφή, την Κριμαία. Υπέροχες αδελφές της τραγωδίας και της δόξας. ■